

Onderzoek aanbeveling Adventure Based Counseling

Welke onderzoek vorm de effectiviteit van Adventure Based Counseling best kan weergeven

Auteur: Simon van As

Datum: 4 juni 2011

Onderzoek aanbeveling Adventure Based Counseling

Welke onderzoek vorm de effectiviteit van Adventure Based Counseling best kan weergeven

Project Adventure
Advancing Active Learning

Auteur: Simon van As

Opleiding: Sport & Bewegen (HBO Sportmanagement)

Instituut: Haagse Hogeschool, academie voor sportstudies

Plaats: Den Haag

Uitgevoerd bij: Project Adventure regio Zuid-Holland, 2SUR5 Wateringen

Onderzoeksbegeleider: B. van der Knaap

Afstudeerdocente: mevr. G. Aarssen

6 juni 2011

Voorwoord

Voor u ligt het afstudeeronderzoek van Simon van As, het onderzoek is geschreven naar aanleiding van mijn afstuderen aan de opleiding Sport & Bewegen (HBO Sportmanagement) aan de Haagse Hogeschool.

Graag wil ik via deze weg een ieder bedanken die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit onderzoek.

Graag wil ik expliciet mijn dank uitspreken voor de personen die ofwel in de aanloop, ofwel in de conceptfase van het onderzoek feedback en waardevolle aanvullingen en inzichten hebben willen leveren.

In het bijzonder wil ik B. Van der Knaap en R. Bulsing prijzen en danken voor het beschikbaar stellen van een afstudeerplaats binnen hun onderneming. Maar ook voor de ondersteuning, het laten zien, en natuurlijk ervaren, van duurzaam en verantwoord ondernemerschap en een informele vorm van aansturing.

Ook wil ik graag mijn afstudeercoach mevrouw G. Aarssen bedanken voor al haar bemoedigende woorden en realiteitszin, en haar steun en wijze woorden in de tijd dat het er echt toe deed.

En tenslotte mijn vriendin, zonder wie ik niet de motivatie zou hebben gehad om het uiterste uit mezelf te halen om dit onderzoek binnen de gestelde periode te voltooien, Lotte Haartsen. Onbeschrijfbaar wat je voor me betekend.

Allemaal ontzettend bedankt voor jullie hulp en inzet.

Met vriendelijke groet,

Simon van As

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op de vraag welke aanbevelingen gedaan kunnen worden om het onderzoek naar de effecten van Adventure Based Counseling met jeugdigen van de organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland door de NJI erkenningscommissie 'voldoende' beoordeeld te krijgen.

Specifiek gaat het om verschillende niveaus van erkenning voor het NJI, resultaten te behalen met Adventure Based Counseling, vormen van resultaatmeting en analyse/presentatie van resultaatmeting. Dit wordt door het NJI benoemd als 'niveau 2'.

Project Adventure regio Zuid-Holland is een aanbieder van trainingen die activiteiten ontplooit gericht op groepsprocessen in de breedste zin van het woord. Zij biedt verschillende producten aan die allemaal te herleiden zijn uit een natuurlijke omgeving (vandaar 'adventure') gericht op het proces van bewustwording, respect en samenwerking binnen een groep en vaardigheden en kwaliteiten van de individu.

Project Adventure regio Zuid-Holland ziet een grotere afzetmarkt voor de aangeboden producten indien het een erkenning heeft van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI).

De methode van onderzoek is gefundeerd op literatuur. Daarnaast wordt er door middel van algemene kwalitatieve dataverzameling informatie over de werkelijke situatie binnen het werkveld verkregen. De onderzoeksgroep is gebaseerd op een niet-gerichte steekproef met een samenstelling op niet-toevalsbasis.

De populatie bestaat uit drie te onderscheiden groepen die gezamenlijk een tak van de jeugdzorg vormen; docenten en veiligheidscoördinatoren, professionele begeleiders, hulpverleners en trainers van leerlingen met een hulpvraag en onderzoekers van jeugdcounseling en effecten hiervan.

De resultaten geven meerdere meetinstrumenten aan om de effectiviteit van de interventie weer te geven, echter deze zijn niet toepasbaar. Verder is het interne instrument in staat om resultaten weer te kunnen geven, deze zo genaamde GRABBSS vragenlijst komt voort uit de Adventure Based Counseling methode.

Ook blijkt uit interviews dat de huidige vorm van registratie slechts in kwalitatieve zin en zeer onregelmatig voorkomt. Wel komt naar voren dat ook door andere actoren, naast de trainer/begeleider van de groep, beoordeeld moet worden of de vooraf gestelde doelen bereikt zijn.

Om de effectiviteit van de interventie inzichtelijk te maken zijn de aanbevelingen vanuit dit onderzoek; een causaal verband aantonen tussen de interventie en verbetering van de vooraf opgestelde doelen. Hierbij dient gebruik gemaakt te worden van een controlegroep, een onderzoeksgroep en interne meetinstrumenten die binnen de methode vallen, in dit geval de GRABBSS. Als laatste, om de objectiviteit en validiteit te waarborgen, de Goal Attainment Scailing (GAS) die door alle actoren kan worden ingevuld.

Als randvoorwaarde aan het onderzoek beveelt dit rapport het 'ideale onderzoeksmodel' van Van Yperen en Veerman (2008) aan om als leidraad te gebruiken waarbij de onderdelen techniek, logistiek, methodiek en statistiek vooraf goed omschreven en verankert dienen te worden in het onderzoek.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	4
INHOUDSOPGAVE	5
1. INLEIDING	6
1.1 <i>Schets van de organisatie</i>	6
1.2 <i>Probleemomschrijving</i>	7
1.3 <i>Doelstelling</i>	7
1.4 <i>Vraagstelling</i>	7
1.5 <i>Relevantie onderzoek</i>	8
1.6 <i>Definities</i>	8
2. METHODE	9
2.1 <i>Algemene onderzoeksinformatie</i>	9
2.2 <i>Populatie en steekproef</i>	9
2.3 <i>Meetinstrumenten</i>	10
2.3.1 Operationaliseren van begrippen	10
2.4 <i>Analysemethode</i>	11
2.5 <i>Beschrijving onderzoeksgroep</i>	11
2.5.1 Plaats	12
3. THEORETISCHE ONDERBOUWING	13
4. RESULTATEN	15
4.1 <i>Resultaten per deelvraag</i>	15
4.1.1 Eisen NJI aan erkenning (jeugd)interventies	15
4.1.2 Huidige stand van zaken	15
4.1.3 Mogelijke resultaten van Adventure Based Counseling	15
4.1.4 Methoden binnen Adventure Based Counseling om resultaten te meten	16
4.1.5 Methoden van resultaatmeting eerder gebruikt bij Adventure Based Counseling	16
4.1.6 Methoden van resultaatmeting toepasbaar op Adventure Based Counseling	17
4.1.7 Inzichtelijkheid resultaten met Cohen's D	18
4.3 Toegevoegde deelvraag: huidige registratie resultaten counseling	18
5. CONCLUSIE, DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN	20
5.1 <i>Conclusie en discussie</i>	20
5.2 <i>Aanbevelingen</i>	20
5.3 <i>Betrouwbaarheid en validiteit</i>	21
LITERATUURLIJST	22
BIJLAGEN	23
Appendix I <i>Overzicht mogelijke resultaten voor opdrachtgever</i>	24
Appendix II <i>Uitnodigingsbrief interview</i>	26
Appendix III <i>Overzicht semigestructureerde vragenlijst per categorie</i>	27
Appendix IV <i>GRABBSS vragenlijst</i>	28

1. Inleiding

In de inleiding wordt kort de aanleiding van het onderzoek en het kader waarbinnen het onderzoek verricht is geschetst alsook een globale schets van de organisatie op welke het onderzoek betrekking heeft.

De organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland, onderdeel van 2SUR5, heeft bij meerdere aanvragen van het Project Adventure curriculum te maken gehad met het ontbreken van een door het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) gekeurde erkenning. Hierdoor zijn meerdere opdrachtgevers van Project Adventure regio Zuid-Holland uitgeweken naar alternatieven op het gebied waar ook Project Adventure regio Zuid-Holland zich beweegt.

Als gevolg van het afketsen van opdrachten door gebrek aan erkenning bij het NJI heeft Project Adventure regio Zuid-Holland gemeend te moeten onderzoeken hoe een dergelijke erkenning tot stand kan komen.

Door erkend te worden wordt het voor opdrachtgevers duidelijk dat de kwaliteit en integriteit van de Adventure Based Counseling methode (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) gewaarborgd zijn.

Ook maakt een erkenning het mogelijk in aanmerking te komen voor verschillende subsidies, mits aan specifieke voorwaarden wordt voldaan, of is het mogelijk dat organisaties met een subsidie een passende methode zoeken om een interventie te plegen en hier komt Project Adventure regio Zuid-Holland dan ook voor in aanmerking.

1.1 Schets van de organisatie

Project Adventure is in 1971 gestart als non-profit organisatie in de Verenigde Staten. Oprichter was Jerry Pieh, een schoolhoofd en goed bekend met het Outward Bound programma. Het Outward Bound programma bestond uit groepen die de wildernis in trokken om daar te werken aan persoonlijke- en groepsontwikkeling.

In de Outward Bound programma's ontstonden regels vanuit de natuur: vertrouw in jezelf, vertrouw de ander en ga goed om met de natuur om je heen.

Door de kosten van de programma's was het echter onmogelijk om de programma's aan te bieden aan bijvoorbeeld jongeren. De oplossing van Jerry Pieh voor deze uitdaging werd: 'Bring the Adventure home'. Dit betekent dat de filosofie die aan de Outward Bound programma's ten grondslag ligt toegepast wordt in de reguliere schoolomgeving. Jerry Pieh ontwikkelde een schoolcurriculum dat door docenten in de reguliere lessen toegepast kon worden. De les in deze toepassing was de jongeren te laten ontdekken dat ze tot veel meer in staat waren dan ze zelf gedacht hadden of wat hun omgeving hen vertelde (Kegel, 2010).

Naast dit 'Adventure curriculum' heeft Project Adventure de Adventure Based Counseling (ABC) methode (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) ontwikkeld. Tijdens deze counseling gaan jongeren een fysieke en emotionele uitdaging aan. Het groepsproces staat centraal, maar de deelnemer leert ook reflecteren op het eigen functioneren. De kracht van Adventure Based Counseling ligt in het correct en op tijd inzetten van de meest ideale activiteit om datgene uit de groep naar boven te halen wat maakt dat de deelnemers een ervaring opdoen. Deze ervaringsleer van Kolb (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) is de basis van de Adventure Based Counseling methode en wordt dan ook door de begeleiders toegepast tijdens de evaluatie van activiteiten.

Tijdens de evaluatie wordt ook gekeken naar het naleven van de andere pijlers van de Adventure Based Counseling methode. Dit zijn de Waardevolle Afspraken (Full Value Contract) en Kies je Eigen Uitdaging (Challenge by Choice).

Project Adventure werd in 2000 naar Nederland gehaald door Mark Jakobs. Tijdens zijn reizen heeft hij de successen van Project Adventure gezien en is ervan overtuigd dat deze successen ook in Nederland te behalen zijn. Door zijn initiatief is er in Amsterdam een 'Adventure Park' gebouwd waarin veel van de activiteiten die omschreven worden in de curricula van Project Adventure doorgang kunnen vinden.

Vanaf januari 2009 is er ook een vestiging in Den Haag (regio Zuid-Holland) waar de activiteiten van Project Adventure hun weg hebben gevonden. De vestiging Den Haag heeft een structurele samenwerking met het ROC Mondriaan en er wordt op dit moment gekeken naar een pilot waarin een klas een uitgebreide Adventure Based begeleiding zou kunnen volgen.

Naast deze bestaande vestigingen zijn er tevens locaties (in ontwikkeling) in Eindhoven, Sittard en Zwolle (Kegel, 2010).

1.2 Probleemomschrijving

Door het gebrek aan een erkenning van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) loopt Project Adventure regio Zuid-Holland opdrachten mis. Om erkenning te verkrijgen stelt het NJI een aantal eisen.

De eisen die het NJI stelt aan de interventie methoden op niveau 2 zijn: *“Waarschijnlijk effectief. Het via onderzoek aantonen dat de interventie niet alleen in theorie, maar ook volgens onderzoek daadwerkelijk effectief is vormt doorgaans de volgende stap in de ontwikkeling. Met ‘effectief’ bedoelen we: de interventie werkt beter dan de thans gebruikelijke situatie of handelswijze. Met de eerste onderzoeken is dat vaak nog niet voldoende ‘hard’ te maken. De effectiviteit van de interventie kan op grond van het reeds bestaande onderzoek enigszins aannemelijk zijn, maar meer onderzoek is gewenst. In een dergelijk geval is een erkenning op niveau II mogelijk. Het onderzoek moet dan wel aan een aantal minimale kwaliteitscriteria voldoen.”* (Yperen & van Bommel, 2009, pp. 8)

De hierboven geciteerde ‘minimale kwaliteitscriteria’ spreken van controle condities, waarbij gebruik gemaakt wordt van een experimentele- en een controle groep. Bij een experimenteel effectonderzoek moet samenhang zijn met bovenstaande controle condities. De rapportage van de eventuele effecten moeten in termen van Cohen’s D beschreven worden zodat vergelijkbare onderzoeken dezelfde ‘taal’ hanteren. Cohen’s D is een index voor effectgrootte waarbij onderzoekers de gevonden resultaten tussen de experimentele groep en de controle groep tegen elkaar kunnen wegzetten. Data hieruit kan een eventuele effectgrootte weergeven (Cohen, 1992).

Als laatste is de relevantie van het onderzoek naar de effectiviteit van Adventure Based Counseling ter beoordeling aan de erkenningscommissie van het NJI en moet er sprake zijn van replicatie van eerdere onderzoeken om een effectieve interventie aan te tonen (Yperen & van Bommel, 2009).

1.3 Doelstelling

De resultaten van de Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) methode zodanig meetbaar maken dat deze te presenteren zijn aan het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) teneinde, na uitvoering van onderzoek, als erkende counseling methode, niveau 2 ‘waarschijnlijk effectief’ (Yperen & van Bommel, 2009), bij hen geregistreerd te worden.

Door een kwalitatief onderzoek te plegen (Verhoeven, 2010) kan de opdracht gevende organisatie, Project Adventure regio Zuid-Holland, haar cliënten een bewijs van erkenning voorleggen waardoor het voor de cliënten eenvoudiger wordt om subsidies aan te vragen maar ook onder de aandacht komen van cliënten die al over subsidiegelden beschikken en een interventie zoeken, of voor Project Adventure regio Zuid-Holland om zelf subsidies aan te vragen. Deze erkenning maakt het ook mogelijk Adventure Based Counseling op waarde te schatten in vergelijking met andere interventie methoden (Yperen & van Bommel, 2009). Hierdoor is het voor Project Adventure regio Zuid-Holland mogelijk om het bedrijf vitaal te houden en mogelijk door te ontwikkelen op het vlak van (jeugd)interventie. Ook wordt er een breder publiek bereikt en mogelijk geactiveerd om ook de Adventure Based Counseling aan te vragen en toe te passen. Dit onderzoek gaat in op de methode om door middel van een onderzoek met een experimentele groep en een controle groep een eerste stap te zetten in de richting van erkenning door het NJI op niveau 2; ‘waarschijnlijk effectief’.

Verder heeft de opdrachtgever specifiek gevraagd naar een lijst met mogelijke (specifieke) resultaten van Adventure Based Counseling, deze is aan het rapport toegevoegd als Appendix I.

1.4 Vraagstelling

Om deze doelstelling vanuit de opdracht gevende organisatie, Project Adventure regio Zuid-Holland, te bereiken is er gebruik gemaakt van de volgende hoofdvraag om de probleemstelling te onderzoeken:

- Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om het onderzoek naar de effecten van Adventure Based Counseling met jeugdigen van de organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland door de NJI erkenningscommissie 'voldoende' beoordeeld te krijgen?

De deelvragen die bovenstaande hoofdvraag verduidelijken en aanvullen luiden:

- a) Welke eisen stelt het Nederlands Jeugd Instituut aan de erkenning van (jeugd)interventies?
- b) Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot erkenning van Adventure Based Counseling door het NJI binnen de organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland?
- c) Welke resultaten kunnen behaald worden met Adventure Based Counseling?
- d) Welke methoden bevat Adventure Based Counseling om doelen te stellen en resultaten inzichtelijk te maken?

- e) Welke methoden van resultaatmeting zijn al eens gebruikt voor Adventure Based Counseling?
- f) Welke methoden van resultaatmeting zijn toepasbaar op Adventure Based Counseling?
- g) Welke methoden zijn er om met Cohen's D resultaten inzichtelijk te maken?

Toegevoegde deelvraag:

- h) Wat is de huidige vorm en intensiteit van registratie van resultaten binnen de (jeugd)counseling?

Met het doel deze vragen inzichtelijk te maken en te beantwoorden gaat het volgende hoofdstuk in op de gebruikte methoden van onderzoek.

1.5 Relevantie onderzoek

Dit onderzoek is relevant omdat de aanbevelingen uit dit onderzoek Project Adventure regio Zuid-Holland zouden kunnen helpen om het te verrichtten onderzoek naar de effectiviteit van de Adventure Based Counseling methode (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) goed vast te leggen en hierdoor NJI erkenning te verkrijgen. Dit zou kunnen resulteren in een groter aantal opdrachten.

Het onderzoek gaat in op de methode te hanteren door Project Adventure regio Zuid-Holland met inachtneming van deze eisen. Dit omdat er in Nederland nog nauwelijks onderzoek is gepleegd naar de effectiviteit van jeugdinterventies (Yperen & Veerman, 2008). Volgens het NJI zijn er op dit moment slechts zes interventie methoden die aan het niveau 2 criterium 'waarschijnlijk effectief' voldoen (NJI, 2011).

1.6 Definities

Een overzicht van de stipulatieve definities gehanteerd in het onderzoek.

Resultaten	Uitslag (Prisma Woordenboek)
Jeugdigen/jongeren	Jonge man of vrouw, in dit geval de leeftijd 12 – 18 jaar
Counseling	Gesprekstherapie (Prisma Woordenboek)
Interventie	Bemiddeling (Prisma Woordenboek)
Adventure Based	Gebaseerd op de buitensport
Project Adventure	Afgeleide van 'Outward Bound' programma, opgericht door Jerry Pieh in 1971
Kwalitatief onderzoek	Onderzoek waarbij de uitkomsten niet statistisch weer te geven zijn vanwege de vraagstelling. Cyclisch proces waarin constante aanpassing plaatsvindt
Inzichtelijk	Mening, begrip (Prisma Woordenboek)
Meetpretentie	Beoordeling van sociaalprobleemgedrag, ondersteuning van diagnostische en interactieprocessen.
Cohen's D	Aanduiding voor effectgrootte

2. Methode

Dit hoofdstuk gaat in op de toegepaste dataverzamelmethode en de registratie, verwerking en preparatie van deze data. Verder is er een verantwoording van de analysebeslissingen, genomen gedurende het onderzoek, aanwezig.

2.1 Algemene onderzoeksinformatie

Het onderzoek is uitgevoerd door één enkele onderzoeker in opdracht van Project Adventure regio Zuid-Holland, onderdeel van 2sur5.

Door het onderzoek verkrijgt Project Adventure regio Zuid-Holland een beeld van de toepasbaarheid van onderzoek in het verkrijgen van erkenning op niveau twee door het Nederlands Jeugd Instituut. De keuze om het onderzoek zich toe te spitsen op trainingen voor jongeren komt voort uit contacten die Project Adventure regio Zuid-Holland heeft met een Regionaal Opleiding Centrum (ROC) over het verrichten van een training voor studenten aan de opleiding en de eventuele (wetenschappelijk gefundeerde) resultaatmeting hiervan (B. van der Knaap, persoonlijke communicatie, 24 januari 2011).

2.2 Populatie en steekproef

De onderzoeksgroep is gebaseerd op een niet-gerichte steekproef, dit omdat niet de gehele populatie bereikbaar is in de beschikbare tijd en met de beschikbare middelen, met een samenstelling op niet-toevalsbasis vanwege de beperkte reikwijdte van het onderzoek en de beschikbare personen binnen de populatie van de steekproef (Baarda, de Goede & Teunissen, 2000).

De populatie is samengesteld uit drie 'lijnen' die ieder betrekking hebben op de organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland en/of de producten (trainingen) voor organisaties werkend in het onderwijs die zij aanbieden. Een lijn in het werkveld van de begeleiders van jongeren met een hulpvraag, een lijn met behandelende professionals van jongeren met een hulpvraag en een lijn onderzoekers op het gebied van resultaatmeting van trainingen aan hulpbehoevende jongeren.

Drie onderzoeksgroepen:

- Docenten en veiligheidscoördinatoren
- Professionele begeleiders, hulpverleners en trainers van leerlingen met een hulpvraag
- Onderzoekers/beoordelaars van jeugdconseling en effecten hiervan

Voor de dataverzameling is gebruikt gemaakt van een semigestructureerde opzet van de interviews (Grattin & Jones, 2007) met gespecificeerde vragen op de 'lijn' van de populatie. Er wordt gevraagd naar verschillende ervaringen, beslissingsmomenten en beoordelingen/resultaatmetingen in het specifieke werkveld van de leden van de onderzoeksgroep. De criteria per 'lijn' zijn:

- Bij de docenten en veiligheidscoördinatoren een inzicht in de ervaringen en beslissingen die genomen worden in het aanbieden van hulp aan jongeren met een zorgvraag en meting van voortgang en progressie in de hulpvraag.
- Bij de professionele begeleiders inzicht in het keuzeprocess als het gaat om het aanbieden van specifieke zorgtrajecten/trainingen en wederom de meting van zorgtrajecten.
- Bij de onderzoekers/beoordelaars van jeugdconseling een inzicht in de methoden van beoordeling van verschillende jeugd zorgtrajecten en het meetbaar maken van zulke trajecten en methoden.

Deze gespecificeerde 'topics' en de inhoud van de semigestructureerde vragenlijsten (Verhoeven, 2010) zijn niet exclusief als gespreksonderwerp benaderd.

De personen in de steekproef zijn door de onderzoeker benaderd met als theoretische basis de 'sneeuwbalmethode' (Baarda, de Goede & Meer-Middelburg, 2007). De start hiervan vond plaats bij drie verschillende personen die voldeden aan de criteria van de drie verschillende onderzoeksgroepen, sommige van deze personen zijn verkregen via de opdrachtgever de anderen via het netwerk van de onderzoeker. Door de keuze voor dit cyclische proces wisselen dataverzameling en data-analyse elkaar af (Boeije, 2005).

Tijdens het bovengenoemde cyclische proces bleek dat er sprake was van een relevante deelvraag die nog niet was opgenomen in het onderzoek. Vandaar te toegevoegde deelvraag: 'wat is de huidige vorm en intensiteit van registratie van resultaten binnen de (jeugd)conseling?'

De onderzoeksgroep is benaderd door middel van een uitnodigingsbrief waarin de onderzoeker zichzelf presenteert als onderzoeker en student. De uitnodigingsbrief is te vinden in Appendix II.

2.3 Meetinstrumenten

Er is sprake van een empirisch-analytisch onderzoek waarin tijdens het onderzoek in algemene kwalitatieve (Boeije, 2005) vorm gezocht wordt naar het antwoord op een voorschrijvende vraag. Dit gebeurt door middel van semigestructureerde interviews en literatuurstudie (Verhoeven, 2010).

De literatuur, vermeld in de literatuurlijst achterin het rapport, is tweeledig gebruikt; allereerst als oriëntatie op het onderzoeksonderwerp en als algemene beschouwing (Verhoeven, 2010). In tweede vorm is de literatuur gebruikt als verdieping bij resultaat opsporing voor deelvragen (Grattin & Jones, 2007).

Vanwege het karakter van het onderzoek zijn de deelvragen waarop de literatuurstudie ingaat; eisen van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) aan erkenning van jeugdinterventies, mogelijke resultaten van Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988), methoden binnen Adventure Based Counseling om resultaten inzichtelijk te maken en eerder gebruikte methoden om de resultaten van Adventure Based Counseling inzichtelijk te maken beantwoord aan de hand van literatuurstudie.

Verder is relevante informatie uit de literatuurstudie die niet terugkomt in de resultaatbeschrijving opgenomen als separaat hoofdstuk (hoofdstuk 3: theoretische onderbouwing) in dit onderzoek.

In de database van bibliotheken zijn onder andere de volgende zoektermen gebruikt om geschikte literatuur te vinden

- Resultaatmeting
- Leerlingvolgsysteem
- Kwalitatief onderzoek
- Registratie
- Sociaal-emotionele vaardigheid
- (jeugd)Interventies

De gevonden bronnen zijn na globale bestudering door de onderzoeker beoordeeld op relevantie en toegevoegd aan het onderzoek of afwezen.

Verder is er gebruik gemaakt van de COTAN database, dit is een overzicht van meetinstrumenten voor begeleiders van jeugdigen en volwassenen die te maken hebben met een hulpvraag. Hierin is gezocht met de namen van de verschillende meetinstrumenten genoemd door de geïnterviewden. Dit waren onder andere de 'CBCL', 'YSR' en 'HoNOS'.

Tenslotte is er binnen de database van het NJI gezocht naar stukken die samenhangen met erkenning, hierbij is gezocht met trefwoorden als: 'aanmelden', 'beoordeling', 'erkenning' en 'criteria'.

Doel van de algemene kwalitatieve dataverzameling is niet de zoektocht naar een universele waarheid maar naar samenhang tussen verschillende functies in eenzelfde onderzoeksgroep. Dit om een beeld te kunnen schetsen van de ervaringen, afwegingen en beoordelingen van onder andere trainingen en begeleiding (Boeije, 2005).

De kwalitatieve dataverzameling heeft plaatsgevonden in de vorm van interviews die met een opnameapparaat zijn vastgelegd.

2.3.1 Operationaliseren van begrippen

Doel van de algemene kwalitatieve dataverzameling is het verkrijgen van een descriptief beeld (Verhoeven, 2010) van het traject van de jeugdzorg en jeugdinterventies die op dit moment plaatsvinden in het werkveld.

De behandelde onderwerpen gaan in op subjecten uit de vraagstelling die na identificatie gedeeltelijk geoperationaliseerd zijn ten behoeve van een 'open mind' in de kwalitatieve dataverzameling:

Variabele: resultaatmeting.

Voorbeeld: de schriftelijke registratie en/of het waarnemen van gewijzigd gedrag door observatie en/of communicatie.

Variabele: traject.

Voorbeeld: vanaf de signalering van een 'probleem' of hulpvraag bij een jongere tot het moment van einde van de begeleiding.

Variabele:	eisen.
Voorbeeld:	vastgelegde criteria in wet, geschrift of mondelinge overeenkomst met opdrachtgever, overkoepeld orgaan of beoordelingsinstantie.
Variabele:	huidige stand.
Voorbeeld:	punt waarop het onderwerp zich bevindt.
Variabele:	methoden.
Voorbeeld:	strategieën om doelen te bereiken.
Variabele:	inzichtelijk.
Voorbeeld:	beter of helderder beeld.
Variabele:	registratie.
Voorbeeld:	transcriptie van bijvoorbeeld resultaten.
Variabele:	doelen.
Voorbeeld:	invulling van de hulpvraag.
Variabele:	intensiteit.
Voorbeeld:	frequentie en interval.

Ter informatie zijn de semigestructureerde vragenlijsten als Appendix III aan het rapport toegevoegd.

2.4 Analysemethode

Analyse binnen een kwalitatief onderzoek is een continue, cyclisch proces dat plaatsvindt tijdens en na de dataverzameling (Grattin & Jones, 2007).

Er zijn drie fasen te onderscheiden in kwalitatieve analyse (Grattin & Jones, 2007):

- Gegevensvermindering (door codering)
- Gegevensweergave (overzichtelijkheid)
- Conclusies trekken/verificatie (cyclisch proces)

Interviews zijn eerst getranscribeerd van de opnameapparatuur naar schrift en daarna gecodeerd aan de hand van Boeije (2005), p. 88:

- Printen van de gegevens met extra witruimte.
- Lezen van de tekst, regel voor regel en bepaal begin en eind van een fragment.
- Bepaal of fragment betekenisvol is.
- Bepaal huidige relevantie van het fragment voor het onderzoek.
- Codeer (geef een naam) aan het fragment.
- Zet de code in de kantlijn.
- Werk zo heel de tekst door.
- Vergelijk fragmenten uit de tekst en pas de codering aan indien zij hetzelfde horen te zijn.

Het clusteren van verschillende codes vormt een categorie. Door deze categorieën als deel van het geheel te zien kan de onderzoeker verbanden opsporen (als deze er zijn) of de categorieën inzetten in koppeling met theorie. Voor structureren van de gegevens in een latere fase kan gebruik gemaakt worden van dimensies (Boeije, 2005). Door verschillend gelaagd te kijken naar eerdere coderingen en deze eventueel te herbenoemen ontstaan mogelijkheden om de data vanuit een ander perspectief te benaderen of te bekijken. Dit is toegepast op de uitgewerkte interviews die binnen het onderzoek zijn afgenomen.

2.5 Beschrijving onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep is onderstaand beschreven met de kenmerken huidige werkomgeving en relevante opleiding en ervaring voor zover bekend:

Geïnterviewde 1: Veiligheidscoördinator, counselor en vertrouwenspersoon op een middelbare school. Opleiding en ervaring: opleiding omgangskunde, counselor en coach- en zorg coördinator.

Geïnterviewde 2: Ambulant begeleider REC¹ 4, coördinator van trainingen binnen zorgtrajecten. Trainster in Sociale Vaardigheidstrainingen, trainster gespreksvaardigheden.

Geïnterviewde 3: Ambulant begeleider REC 4, trainster Sociale Vaardigheidstrainingen, Trainster Rots en Water, trainster gesprekstrainingen. Opleiding en ervaring: ruim 10 jaar voortgezet speciaal onderwijs, 4 jaar ambulante begeleiding.

¹ REC : Regionaal Expertise Centrum. Deze zijn verdeeld in de clusters 1 tot 4. Cluster 4 (afkorting REC 4) focust zich op jeugdigen met een indicatie special onderwijs, toegespitst op gedrag en psychiatrie.

Geïnterviewde 4: Docent Lichamelijke Opvoeding in Defensieopleiding binnen een Regionaal Opleiding Centrum. Mentor van een klas en coördinator van de afdeling Defensie en Veiligheid en Vakmanschap. Opleiding en ervaring: 6 jaar instructeur aan de Koninklijke Militaire Academie (KMA) en de Koninklijke Militaire School (KMS).

Geïnterviewde 5: Pedagoge binnen een residentiële instelling voor crisisjongeren en jeugdigen. Opleiding en ervaring: opleiding HBO Pedagogiek, 2 jaar jeugdzorg.

Geïnterviewde 6: Docent aan een Regionaal Opleiding Centrum binnen de Recreatie, Animatie en Sportstimulering. Tevens Studieloopbaanbegeleider/mentor van een klas. Opleiding en ervaring: opleiding aan de Katholieke Academie Lichamelijke Opvoeding, 6 jaar mentor van ROC klas.

Geïnterviewde 7: Maatschappelijk werker. Trainer van de methode Anders Boos en zelf ontwikkelde trainingen binnen de Geestelijke Gezondheidszorg. Opleiding en ervaring: opleiding aan de sociale academie, 5 jaar groepswerk en werk met NON-JAVIS groepen, ruim 30 jaar sociale-vaardigheidstrainingen en de ontwikkeling hiervan.

In de onderzoeksopzet was ook een interview met de onderzoekers van effectiviteit van jeugdinterventies voorzien, echter na contact waarin door het NJI verwezen werd naar de literatuur zijn interviews met deze 'lijn' uitgebleven en is de literatuur als bron gebruikt.

2.5.1 Plaats

De interviews (kwalitatieve dataverzameling) zijn op verschillende locaties afgenomen:

Interview 1: Bij de geïnterviewde thuis in de studeerkamer afgezonderd van de familie.

Interview 2: Bij de instelling waar zorg verleent wordt, middelbare school. In een kantoor van een van de niet-aanwezige counselors.

Interview 3: Bij de instelling waar zorg verleent wordt, middelbare school. In de werkplek en wachtruimte van de counselors.

Interview 4: Bij de instelling waar de geïnterviewde werkzaam is, Regionaal Opleiding Centrum. In de werkruimte waar alle docenten van de afdeling zitten en aanwezig waren.

Interview 5: Bij de geïnterviewde thuis in de woonkamer waar verder niemand aanwezig was.

Interview 6: Bij de instelling waar de geïnterviewde werkzaam is, Regionaal Opleiding Centrum. In een spreekkamer waar niemand aanwezig was.

Interview 7: Bij de geïnterviewde thuis in de woonkamer. De familie bevond zich op een andere verdieping in het huis.

De criteria voor de locatie en omgeving tijdens het afnemen van de interviews zijn ondergeschikt gemaakt aan de beschikbaarheid van het subject van het interview.

De onderzoeker is altijd afgezonderd geweest met de geïnterviewde voorzien van opnameapparatuur, een pen en papier. De opnames, die met toestemming van de geïnterviewde zijn gemaakt, zijn na het woordelijk transcriberen op schrift verwijderd van het opnameapparaat.

3. Theoretische onderbouwing

Het hoofdstuk gaat in op de literatuur die ondersteunend, verklarend en resultaatinzichtelijk is voor de gegeven vraagstelling. De gegevens zijn inleidend aan het hoofdstuk 'resultaten' dat hierna zal volgen.

In essentie is Adventure Based Counseling een toepassing van de ervaringsleer van Kolb (Schoel & Maizell, 1988). Dit is een van de drie pijlers waar Adventure Based Counseling om draait naast waardevolle afspraken en kies je eigen uitdaging is de ervaringsleercirkel namelijk een directe afgeleide van de ervaringsleer van Kolb (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988).

Literatuur aangegeven vanuit het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) spreekt over een 'ideale onderzoekssituatie' voor meting van de effectiviteit van jeugdinterventies die voldoet aan de volgende kenmerken (van Yperen & Veerman, 2008). Er zijn criteria op het gebied van onderzoeksuitkomsten, dataverzameling en randvoorwaarden. Deze criteria geven gebundeld een scorelijst weer.

Het gaat hierbij om de volgende criteria (van Yperen & Veerman, 2008):

Gebruik van onderzoeksuitkomsten:

- Bespreking van individuele uitkomst met cliënten.
- Individuele uitkomsten worden toegepast in diagnostiek en behandelplannen.
- Uitkomsten van een team komen aan bod in teambesprekingen en zetten aan tot reflectie en verbeteringen met betrekking tot het methodisch handelen.
- Uitkomsten van meerdere teams worden door het management benut in het opstellen en sturen in beleid en de kwaliteitscyclus.
- Uitkomsten worden gebruikt voor verder wetenschappelijk onderzoek en theorievorming.

Dataverzameling:

- Het gebruik van gestandaardiseerde, betrouwbare en valide meetinstrumenten.
- Instructeurs zijn gemotiveerd en betrokken om de meetinstrumenten in te (laten) vullen.
- Sprake van voor- en nameting.
- Sprake van een 'follow-up' meting (periodieke nameting).
- De respons bedraagt ten minste 80% op een meetmoment en 70% op twee andere meetmomenten.
- Er is goede software aanwezig om de gegevens op te slaan en aan onderzoekers aan te leveren.

Randvoorwaarden:

- Sprake van een (pro)actief secretariaat.
- Sprake van een (pro)actieve procesbewaker.
- Sprake van een (pro)actieve kwaliteitsfunctionaris die onderzoeksuitkomsten vertaald naar verbeteracties toe te passen in de module.
- Sprake van (pro)actieve belangstelling vanuit directie en management.
- De omgeving is op de hoogte van het onderzoek dat plaatsvindt en werkt hieraan (indien nodig) mee.
- Sprake van een (bij)scholingsprogramma voor gebruik van onderzoeksinstrumenten en interpretatie van uitkomsten.
- Financiering van het onderzoek is structureel vastgelegd.
- Er is sprake van een goede module beschrijving (interventie staat gelijk aan module).

Naast de bovengenoemde criteria is er binnen het boek van Van Yperen & Veerman (2008) ook sprake van een stappenplan. Dit bestaat uit vijf stappen om het 'ideale onderzoek' uit te voeren:

1. Veranker het onderzoek.
2. Gebruik goede voorbeelden.
3. Zorg voor procesbewaking.
4. Werk de processen helder uit.
5. Houdt regelmatig procesoverleg.

Deze 'ideale onderzoeksopzet' komt voort uit vijf onderzoeken binnen jeugd(zorg)instellingen. Deze 'best-practises' en leerpunten zijn gebundeld en verwerkt tot bovenstaande criteria en stappenplan.

Er moet, indien mogelijk, gebruik gemaakt worden van de interne meetinstrumenten die beschikbaar zijn binnen de methode (van Yperen & Veerman, 2008) van Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988).

Kosten verbonden aan het verkrijgen van bewijzen van effectiviteit worden gezien als investering in meer waardering voor de interventie (van Yperen & Veerman, 2008) en is bewijs van effectiviteit verantwoording

naar de opdrachtgever die hierdoor inzicht krijgt of de beschikbaar gestelde middelen verstandig, effectief en efficiënt zijn ingezet (Brug, van Assema & Lechner, 2007). Ook is er een ethisch vraagstuk bij onderzoek: mag een controlegroep de mogelijke effectieve interventie onthouden worden ten behoeve van het onderzoek? Een alternatieve verklaring van de 'waarde' van meting is de validiteit en bijbehorende balans tussen interne en externe validiteit. Een gevolg van focus op de interne validiteit kan zijn dat er geen realistische weergave van de realiteit meer is (van Yperen & Veerman, 2008). Als laatste kan door meting of evaluatie geleerd worden voor de toekomst en hierdoor de interventie verbeterd worden (Brug, van Assema & Lechner, 2007).

Naast het verkrijgen van resultaten en de benodigde investeringen en beslissingen die hierin gemaakt worden is ook de waarde van de resultaten aan discussie onderhevig (Stone, 2002). De beslissing dat er gemeten wordt en wat er gemeten wordt geeft nog geen garantie dat dit ook zo weergegeven of verklaard wordt. De mogelijkheden om cijfers en uitkomsten te 'buigen' of te vormen tot metafoor tot ze de taak dienen die de presentator van de uitkomsten beoogd is een reële kwestie (Stone, 2002).

Tijdens het vastleggen van gedrag voor, tijdens en na afloop van de trainingen aangeboden door Project Adventure regio Zuid-Holland is het belangrijk dat, mocht er gebruik gemaakt worden in het onderzoek naar de effectiviteit van de trainingen van observaties, dat deze gedaan worden door meerdere onderzoekers om de validiteit te vergoten (de Bil, 2005).

Tenslotte werkt Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) vanuit een hulpvraag. Tijdens effectonderzoek van de interventie vindt ook onderzoek naar doelrealisatie plaats. Deze doelrealisatie gaat in op de vraag of de doelen gesteld aan de hand van de hulpvraag bereikt zijn (van Yperen & Veerman, 2008).

Er zijn verschillende schalen om deze doelrealisatie te meten. Van Yperen en Veerman (2008) geven de voorkeur aan de Goal Attainment Scaling (GAS). Deze wordt achteraf beoordeeld door de waardering -1, 0, +1 of +2. Hiermee wordt inzicht verkregen in de doelrealisatie.

Voor een goede meting van de doelrealisatie moet het doel voldoen aan de eisen dat deze SMART geformuleerd is. Dit houdt in Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch en Tijdgebonden. Verder moet in het meten van de doelrealisatie ook de uitval van de onderzoeksgroep opgenomen zijn, een methode om te voorkomen dat de meting van doelrealisatie te kwalitatief van aard wordt en daarmee subjectief beantwoord worden wat schijnexactheid tot gevolg kan hebben (van Yperen & Veerman, 2008). Door meerdere actoren te laten scoren wordt de subjectiviteit verminderd.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk een overzicht van de gevonden resultaten en inzichten met betrekking tot de vraagstelling.

4.1 Resultaten per deelvraag

In kernachtige bewoording worden de verschillende deelvragen uit de inleiding (paragraaf 1.6) ter hand genomen en de gevonden resultaten weergegeven.

4.1.1 *Eisen NJI aan erkenning (jeugd)interventies*

Betreffende deelvraag: Welke eisen stelt het Nederlands Jeugd Instituut aan de erkenning van (jeugd)interventies?

Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) heeft op haar site een databank met interventies in de jeugd hulpverlening (NJI, 2011). Deze interventies worden ingedeeld in niveaus (Yperen & van Bommel, 2009). Deze staan hieronder kort beschreven:

- Niveau 0: interventie 'in voorbereiding' of 'op de drempel'.
Eisen: er is informatie beschikbaar, het is een interventie, vermindert risico's of problemen en wordt toegepast op kinderen of jongeren.
- Niveau 1: theoretisch goed onderbouwd.
Duidelijk omschrijving van doel, doelgroep en aanpak. Er is voldoende literatuur aanwezig voor een voldoende theoretische onderbouwing en de randvoorwaarden en kwaliteitsbewaking zijn in orde.
- Niveau 2: waarschijnlijk effectief
Er is onderzoek gedaan naar de effectiviteit op een kwalitatief voldoende onderzoeksniveau. Er zijn meerdere studies die het effect aantonen en de aard en grootte van het effect zijn toe te schrijven aan de interventie, passen bij het doel en zijn relevant voor het werkveld.
- Niveau 3: bewezen effectief.
Er is onderzoek gedaan op kwalitatief goed niveau en minimaal 2 Nederlandse of 1 Nederlandse en 1 buitenlandse studie en/of herhaalde casestudies (minimaal 10). De aard en grootte van het effect zijn toe te schrijven aan de interventie, passen bij het doel en zijn relevant voor het werkveld.
- Niveau 4: kosteneffectief.
Hiervoor zijn voorlopig nog geen criteria beschikbaar vanwege een gebrek aan onderzoeksinformatie om goede criteria te kunnen stellen.

Noot die bij deze niveaus en de beoordeling wordt gegeven is het gebrek aan voldoende resultaatmetingen en instrumenten om de meting te doen (van Yperen & Veerman, 2008) alsmede gebrek aan financiering en dus ook investeringen (in tijd). Dit is structureel voor de sector.

De specifieke erkenning voor niveau 2 staat beschreven in de inleiding. Het overzicht dat hier gegeven wordt is puur als referentie op welke schaal het onderzoek naar de effectiviteit van Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) zich bevindt.

4.1.2 *Huidige stand van zaken*

Betreffende deelvraag: Wat is de huidige stand van zaken m.b.t. erkenning van Adventure Based Counseling door het NJI binnen de organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland?

Op dit moment (maart, 2011) heeft de onderneming 2sur5, waar Project Adventure regio Zuid-Holland en de Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) deel van uitmaken geen stappen richting het NJI genomen met betrekking tot erkenning. Eerste verkenning is een digitaal bezoek aan de website geweest (B. Van der Knaap, persoonlijke communicatie, 12 januari 2011).

Alle mogelijkheden met betrekking tot erkenning die tot dusver bekend zijn komen voort uit de oriënterende fase van het huidig onderzoek (B. Van der Knaap, persoonlijke communicatie, 29 maart 2011).

Er worden inmiddels wel stappen ondernomen om niveau 1 'Theoretisch goed onderbouwd' aan te gaan vragen (B. Van der Knaap, persoonlijke communicatie, 24 mei 2011).

4.1.3 *Mogelijke resultaten van Adventure Based Counseling*

Betreffende deelvraag: Welke resultaten kunnen behaald worden met Adventure Based Counseling?

Het benoemen van toepassingsgerichte doelen en resultaten die nagestreefd kunnen worden door Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) geeft geen duidelijk beeld van de daadwerkelijk te behalen doelen. In het boek 'Adventure Education. Theory and Applications' staan in abstracte termen de doelen die behaald kunnen worden met Adventure based counseling. Deze doelen en resultaten zijn onder te verdelen in vier overkoepelende doelen (Prouty, Panicucci & Collinson, 2007).

- Positieve identiteit.
Hierbij gaat het onder andere om het ontwikkelen van een beter zelfbeeld, het verkrijgen van meer zelfvertrouwen en onafhankelijkheid. Karakterontwikkeling en weerbaarder worden, valt ook onder de positieve identiteit.
- Sociale vaardigheden.
Werken in groepen in een adventure omgeving (buitenlucht) zorgt voor samenwerking en hierdoor voor discussie, overleg en leiderschap.
- Fysieke en mentale vaardigheden.
Om deel te nemen aan sommige onderdelen van het Adventure Based Counseling programma is kennis van bijvoorbeeld knopen leggen vereist voor een veilige situatie. Deze vaardigheden en de fysieke vaardigheden, er is bijvoorbeeld ook kracht en lenigheid benodigd bij klimmen, komen duidelijk aan bod.
- Positieve waarden en spiritualiteit.
Inzicht in het omgaan met de natuur, de juiste beslissingen nemen en verantwoordelijkheid, kan ook in de hedendaagse maatschappij worden toegepast.
De negatieve klank die vaak aan spiritualiteit kleef is in dit geval het dicht bij de natuur staan en hierdoor 'geaard' zijn. Deze band met de omgeving kan spirituele vraagstukken oproepen of beantwoorden.

Deze overkoepelende doelen kunnen alle toepassingsgerichte doelstellingen onderbrengen.

4.1.4 Methoden binnen Adventure Based Counseling om resultaten te meten

Betreffende deelvraag: Welke methoden bevat Adventure Based Counseling om doelen te stellen en resultaten inzichtelijk te maken?

Binnen Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) wordt er gebruik gemaakt van een intake gesprek waarin met de deelnemer(s) of de begeleiding van de deelnemer(s) de hulpvraag wordt behandeld en er doelen worden gesteld. Deze doelen worden vastgelegd op papier. Verder wordt gebruik gemaakt van de GRABBS (Schoel & Maizell, 2002). Dit instrument is een methode om het niveau van de groep (of het individu) vast te leggen als het gaat om:

Goals	Doelen
Readiness	Bereidheid
Affect	Betrokkenheid
Behavior	Gedrag
Body	Fysieke gesteldheid
Setting	Fysieke omgeving
Stage of development	Fase van ontwikkeling

Gezamenlijk vormen deze bovenstaande begrippen de GRABBSS aan de hand waarvan een instructeur, opgeleid in Adventure Based Counseling, kan aflezen welk niveau de groep heeft en waar de zwaartepunten komen te liggen van het te volgen programma (Prouty, Panicucci & Collinson, 2007).

Een vragenlijst met scoremogelijkheid is te vinden in het boek van Schoel en Maizell (2002). Deze vragenlijst maakt gebruik van een 5-puntsschaal en notitieruimte onder de vragen voor de instructeur om aanvullende opmerkingen te plaatsen (Schoel & Maizell, 2002). Hierdoor komen kwantitatieve gegevens beschikbaar. De vragenlijst is toegevoegd in Appendix IV.

4.1.5 Methoden van resultaatmeting eerder gebruikt bij Adventure Based Counseling

Betreffende deelvraag: Welke methoden van resultaatmeting zijn al eens gebruikt voor Adventure Based Counseling?

Hierbij worden de methoden van resultaatmeting genoemd die in Nederland toegepast zijn op Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) of grote vergelijking ermee vertonen.

In 2008-2009 is er door W. Oosterhoff een pilot serie met Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) trainingen uitgevoerd bij twee basisscholen in de regio Amsterdam (W. Oosterhoff, persoonlijke communicatie, 25 januari, 2011). Deze trainingen zijn vastgelegd in kwalitatieve, beschrijvende vorm aan de hand van de volgende punten: doelen, bereidheid, stemming, gedrag, fysiek, ontwikkelingsfase en omgeving/omstandigheden. Deze punten komen overeen met de persoonlijke interpretatie van de heer Oosterhoff op de GRABBSS (Schoel & Maizell, 2002). Er volgt geen schriftelijke analyse uit de geregistreerde gegevens, puur een mondelinge terugkoppeling naar de opdrachtgevers, in dit geval de gemeente Amsterdam en de beide basisscholen (W. Oosterhoff, persoonlijke communicatie, 25 januari, 2011).

In 2010 is er door M. Maste een onderzoek gedaan naar de bijdrage van de Grens Verleggende Activiteiten (GVA) aan de opleidingsdoelen binnen de opleiding tot onderofficier aan de Koninklijke Militaire School (KMS) (Maste, 2010). Deze GVA zijn geen onderdeel van Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988), maar wel gefundeerd op dezelfde pijlers als Adventure Based counseling (kies je eigen uitdaging, waardevolle afspraken en ervaringsleer). Vandaar de vernoeming in dit rapport. Het onderzoek maakt gebruik van de volgende meetinstrumenten: model van Kirkpatrick, Utrechtse Copinglijst (UCL) en de Roos van Leary (Maste, 2010). Alleen het model van Kirkpatrick is van toepassing op de gestelde subvraag. De resultaten uit het model van Kirkpatrick komen voort uit de vraag wat de cursisten hebben geleerd tijdens de training. Deze resultaten zijn niet te betrekken op Adventure Based Counseling. Dit omdat de onderzoeker bewust gekozen heeft om slechts een gedeelte gedeeltelijk het model van Kirkpatrick te implementeren.

Ook in 2010 is er door M. Kegel een onderzoek gedaan naar de vraag of de programma's van Project Adventure regio Zuid-Holland een preventiemiddel tegen voortijdig schoolverlaten op het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO) is (Kegel, 2010). Het instrument dat door de onderzoeker is ingezet om de hoofdvraag te beantwoorden was literatuuronderzoek binnen het ministerie van onderwijs en de methode van Project Adventure regio Zuid-Holland en Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988). Uit het onderzoek blijkt dat Adventure Based Counseling geen preventief middel is tegen vroegtijdig schoolverlaten op het MBO (Kegel, 2010). Dit door onvoldoende resultaten om uit te putten en daarmee bewijskracht om deze hypothese te steunen.

4.1.6 Methoden van resultaatmeting toepasbaar op Adventure Based Counseling

Betreffende deelvraag: Welke methoden van resultaatmeting zijn toepasbaar op Adventure Based Counseling?

De hieronder staande methoden van resultaatmeting of tests geven geen compleet overzicht van alle vormen van resultaatmeting die op dit moment gebruikt worden door professionals in het werkveld van de jeugdinterventie. Dit zou ook niet mogelijk zijn door de grootte en veelvuldigheid van zulke instrumenten. Alle hieronder staande methoden zijn afkomstig uit interviews en gedetailleerde informatie is verkregen via de COTAN Documentatie (www.cotandocumentatie.nl). De COTAN Documentatie is een uitgave van Boom test uitgevers, in opdracht van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), namens de Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN) (www.cotandocumentatie.nl/colofon.php).

Kort worden hier verschillende meetinstrumenten besproken. Deze worden schematisch weergegeven om in een duidelijker beeld te voorzien.

Afkorting	Volledige titel	Korte omschrijving
CBCL	Child Behavior Checklist	De CBCL gedragsvragenlijst is er voor verschillende leeftijdsgroepen, zo is er onderscheid tussen de groepen 1,5-5 en 6-18 jaar. Meetpretentie is het functioneren van het kind zoals door de ouder ervaren.
SEV	Sociaal Emotionele Vragenlijst	De SEV vragenlijst is er voor kinderen en jongeren van 4-18 jaar. Meetpretentie is de sociaal-emotionele problematiek.
TRF	Teacher's Report Form	De TRF is er voor kinderen en jongeren van 4-18 jaar. Meetpretentie zijn de vaardigheden en probleemgedrag zoals door de leerkracht wordt ervaren.
HoNOS	Health of the Nation Outcome Scales for People with	De HoNOS is voor verstandelijk gehandicapten, en sinds kort is er een variant voor jeugd. Meetpretentie is de geestelijke

	Learning Disabilities	gezondheidstoestand en het sociaal functioneren.
CRPR	Child Rearing-Practises Report	Opvoedingsgedrag vragenlijst gericht op ouders. Meetpretentie is de attitude betreffende de opvoeding.
YSR	Youth Self Report	DE YSR is een door de jongere (11-18 jaar) in te vullen versie van de CBCL. Meetpretentie zijn de vaardigheden en probleemgedrag zoals door de jongere ervaren.
SC-lijst	Sociale Cognitielijst	Gericht op (jong) volwassenen. Meetpretentie is de cognitie in sociale situaties.
SVL	Schoolvragenlijst	De schoolvragenlijst is gericht op kinderen en jongeren van 9-16 jaar. Meetpretentie is het sociaal-emotioneel functioneren en de betrokkenheid bij school.

Noot: de afname en interpretatie van de bovenstaande testen is wel beperkt tot gedragswetenschappers, psychiaters, pedagogen, arts, orthopedagoog en diagnostisch geschoolde personen. Met uitzondering van de SVL die ook door de leerkracht mag worden uitgevoerd en geïnterpreteerd.

De voor- en nadelen van alle bovenstaande instrumenten zijn niet relevant door de eisen die het NJI stelt. Voorkeur wordt gegeven aan een intern instrument, als dit aanwezig is, om in te zetten bij effectiviteitsmeting.

4.1.7 Inzichtelijkheid resultaten met Cohen's D

Betreffende deelvraag: Welke methoden zijn er om met Cohen's D resultaten inzichtelijk te maken?

Cohen's D is niet zozeer een resultatenmeting als een mathematische vorm om eventueel causaal verband tussen een behandelgroep en een controlegroep inzichtelijk te maken en op waarde te schatten (Cohen, 1992). Het verkrijgen van de benodigde gegevens om deze mathematische som te kunnen voldoen komt voort uit kwantitatieve gegevens. Deze gegevens worden dan als volgt tegen elkaar afgezet:

Cohen's D = (gemiddelde behandelde groep - gemiddelde controlegroep) / standaardafwijking controlegroep. Deze methode kan alleen worden toegepast als er sprake is van een *Randomized Controlled Trial*, een onderzoek waarbij gebruik gemaakt is van een controlegroep (Cohen, 1992).

De vorm van de waarin de uitkomsten van Cohen's D worden uitgedrukt zijn:

Klein, waarde tussen 0,20 en 0,49

Middelmatig, waarde tussen 0,50 en 0,79

Groot, waarde boven 0,80

Door een cijfermatige weergave, gecombineerd met bovenstaande verklaring van dat cijfer kan inzicht verkregen worden in de gemeten effectiviteit (van Yperen & Veerman, 2008).

Door een groter aantal onderzoeken en/of case studies en de beoordeling van al deze onderzoeken door middel van Cohen's D kan er gemeten worden of de veranderingen in de behandelde groep toe te schrijven zijn aan het effect van de aangeboden training.

4.3 Toegevoegde deelvraag: huidige registratie resultaten counseling

Betreffende deelvraag: Wat is de huidige vorm en intensiteit van registratie van resultaten binnen de (jeugd)counseling?

Ten behoeve van de duidelijkheid eerst een korte introductie hoe het proces tot interventie bij een jongere tot stand komt en werkzaam is.

- Ouders, leerkrachten, jongere, mentor, politie, jeugdzorg of andere actor signaleert een 'probleem' bij een jongere.
- Gesprek door een eerste contactpersoon, bijvoorbeeld mentor, met de jongere om de hulpvraag globaal te omschrijven.
- Doorverwijzing van eerste contactpersoon naar aangewezen persoon binnen een organisatie voor begeleiding van jongeren met een hulpvraag.
- Contact tussen jongere en een tweede contactpersoon; verdieping van de hulpvraag.
- Eerste indicatie van tweede contactpersoon over de te volgen route, bijvoorbeeld aanvragen van een leerling gebonden financiering (LGF) in samenspraak met ouders/begeleiders.
- Beslissing door ouders en organisatie te volgen route.
- Uitwerking van de te volgen route. Bijvoorbeeld aanvraag LGF of gesprek met een counselor.

- Contact professionele begeleiding (in geval van LGF) en verdieping van de hulpvraag.
- Voorstel professionele begeleiding toepassing LGF aan ouders en organisatie.
- Beslissing te volgen route. Bijvoorbeeld volgen van counseling en trainingen.
- Terugkoppeling na deelname aan ouders en organisatie.
- Jongere gaat weer (volledig) participeren in de organisatie.

Interviews met begeleiders geven aan dat de ouders, die beslissen waar de verstrekte leerling gebonden financiering (LGF) ofwel 'rugzak', de voorkeur hebben voor meer trainingen en behandeling dan aan een structurele meting op de voortgang en effectiviteit van een interventie. Dit gebeurt haast zonder uitzondering in overleg met de professionele begeleiders en begeleider vanuit de organisatie.

Uit interviews onder professionals blijkt dat er tijdens het proces altijd gewerkt wordt vanuit een hulpvraag. Ook blijkt dat er gebruik wordt gemaakt van kwalitatieve registratie, zelfs bij de toepassing van leerlingvolgsystemen op onderwijsinstellingen. Deze kwalitatieve registratie komt voort uit observatie (in participatie) en feedback van direct betrokkenen, bijvoorbeeld leerkrachten. Als laatste blijkt dat er geen sprake is van een periodieke meting, in enkele gevallen is er sprake van een gestructureerde voor- en nameting. Wel wordt er vaak een beschrijving van iedere training(dag) opgesteld door de begeleiders en/of trainers.

5. Conclusie, discussie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgen conclusies en aanbevelingen die kunnen worden gedaan op basis van de resultaten uit bovenstaand hoofdstukken alsmede een discussie over de waarde en samenhang van de resultaten. Deze hebben betrekking op de vraag welke aanbevelingen gedaan kunnen worden om het onderzoek naar de effecten van Adventure Based Counseling met jeugdigen van de organisatie Project Adventure regio Zuid-Holland door de NJI erkenningscommissie 'voldoende' beoordeeld te krijgen.

5.1 Conclusie en discussie

Het gebrek aan resultaatmeting binnen de sector van de (jeugd)interventies komt voort uit een gebrek aan financiële middelen (en hierdoor tijd en gekwalificeerd personeel) en interesse vanuit en meerwaarde voor de opdrachtgevers.

Resultaatmeting in kwalitatieve vorm is voor de opdrachtgevers van voldoende inhoud en naar de resultaten van de interventie of trainingen op lange termijn wordt geen periodiek onderzoek gepleegd.

Een goed onderbouwd onderzoek van voldoende niveau zou een voorsprong in de markt kunnen betekenen. De opzet voor het onderzoek zou tweeledig moeten zijn, een interne meting vanuit de methode van Adventure Based Counseling (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988). Hiervoor is de GRABBSS (Schoel & Maizell, 2002) inzetbaar als instrument van resultaat- en effectmeting. De vragenlijst waaruit deze bestaat wordt ingevuld door de begeleider aan de hand van een vraaggelichte. Aanvulling met kwalitatieve gegevens zoals op dit moment gebruikelijk in de jeugdinterventies is mogelijk en wenselijk. Een andere reden om te kiezen voor GRABBSS is omdat de voor andere meetinstrumenten gekwalificeerd personeel nodig is, en dit meer tijd en hoger opgeleid kader kost. Bovendien zijn geen van de andere methoden zo passend als het beschikbare intern instrument.

Het tweede deel van de meting zou bestaan uit meting van de doelrealisatie door middel van Goals Attainment Scaling (GAS). Deze zou op alle betrokken actoren kunnen worden toegepast waardoor een relatief objectief beeld ontstaat van de daadwerkelijke voortgang ten opzichte van het doel dat vooraf gesteld werd.

Weergave van de resultaten zou plaatsvinden in Cohen's D wat een meetresultaat geeft te vergelijken met andere interventies, maar waar wel heel specifieke eisen aan zitten waar moeilijk aan voldaan kan worden vanuit bijvoorbeeld het ethisch oogpunt om groepen ook zorg te onthouden om zo een betere meting te kunnen uitvoeren.

Naast deze beide meetinstrumenten zijn er ook nog randvoorwaarden die het onderzoek ondersteunen. Hierbij gaat het om het gebruik van de onderzoeksuitkomsten, een proactieve omgeving, verankering van het onderzoek in de interventie en structurele financiële impulsen voor verder onderzoek. Deze randvoorwaarden vormen een garantie voor beter onderzoek en van kwalitatief hoger niveau.

Het creëren en integreren van de punten uit de 'ideale onderzoeksopzet' is zeer complex en tijdrovend en zal voor het midden- en kleinbedrijf niet te bekostigen zijn.

Belangrijk bij het ontwerp is om de onderdelen techniek, logistiek, methodiek en statistiek goed te beschrijven en in het proces te beheersen zoals van Yperen en Veerman (2008) aangeven.

Structureel, objectief en wetenschappelijk onderbouwd meten is belangrijk, maar niet essentieel als gekeken wordt naar het werkveld van de (jeugd)interventies. Ook zonder deze gegevens kan de training ingezet worden als er kwalitatieve terugkoppeling plaatsvindt zoals dit ook in de huidige situatie gebeurt.

Echter door het onderzoeken van de effectiviteit kan wel een grote stap gezet worden in de kwaliteitsbewaking en verbetering van (jeugd)interventies in het algemeen.

5.2 Aanbevelingen

Uit deze resultaten komen de volgende aanbevelingen voor vervolgonderzoek voort:

- Het doel van het onderzoek naar de effectiviteit van Adventure Based Counseling methode (Schoel, Prouty & Radcliffe, 1988) moet het aantonen van een causaal verband zijn. Dit verband zou zichtbaar moeten worden tussen de Adventure Based Counseling en verbetering van de deelnemers op de vooraf gestelde doelen die liggen op het verbeteren van de identiteit, sociale vaardigheden, fysieke en mentale vaardigheden en waarden en spiritualiteit.

- Verder moet er in lijn met de 'ideale onderzoekssituatie' gebruik gemaakt moeten worden van een onderzoeksgroep en een controlegroep, zeker daar dit weergave in Cohen's D mogelijk maakt.
- De meetinstrumenten die ingezet moeten worden komen gedeeltelijk uit de Adventure Based Counseling methode zelf in de vorm van de GRABBSS (Schoel & Maizell, 2002) vragenlijst en kwalitatieve aanvulling, indien nodig. Deze GRABBSS bestaat uit vragen op de volgende vlakken: doelen, bereidheid, betrokkenheid, gedrag, fysieke gesteldheid, fysieke omgeving en de fase van ontwikkeling.
- Daarnaast moet resultaatmeting van de doelstellingen worden gedaan met behulp van de Goals Attainment Scailing (GAS) om op die manier de validiteit van de effectiviteitsmeting te vergroten.
- De randvoorwaarden die gecreëerd moeten worden voor het onderzoek, moeten zoveel mogelijk gelieerd worden aan de 'ideale onderzoeksopzet' waar van Yperen en Veerman (2008) over spreken.
- Tenslotte moet het onderzoek in samenwerking met een contactpersoon binnen het NJI zijn om de meest recente inzichten mee te nemen in het onderzoek.

5.3 Betrouwbaarheid en validiteit

Binnen dit onderzoek is controverse over de gebruikte meetinstrumenten.

Is er sprake van empirisch-analytisch of interpretatief, ook wel constructivistisch (Boeije, 2005), onderzoek waarin tijdens het onderzoek in algemene (generic) kwalitatieve vorm (Boeije, 2005) gezocht wordt naar het antwoord op de voorschrijvende vraag (Verhoeven, 2010) en of dit wel te combineren is. Echter door de voorschrijvende vorm van de hoofdvraag is de neiging naar de empirisch-analytische onderzoeksopzet groter.

Er is, binnen de afgenomen interviews door de onderzoeker, meerdere malen gebruik gemaakt van gesloten vragen, ook waar het geen verdiepvraag betrof. Er bestaat een mogelijkheid dat met een onderzoeker die vaardiger is in interviews er nog meer gegevens uit de onderzoeksgroep naar boven komen. Echter door de onderbouwing met literatuur wordt dit gedeeltelijk ondervangen.

De validiteit van dit onderzoek werd bevordert door het afnemen van de interviews in volledige afzondering van collegae en/of anderen (met één uitzondering) alsmede de garantie van anonimiteit. Hierdoor hadden de geïnterviewden er geen baat bij sociaal wenselijke antwoorden te geven.

De betrouwbaarheid is vergroot door het gebruik van opnameapparatuur en woordelijke transcriptie. Dit verkleint de kans op interpretatie van de onderwerpen tijdens de interviews. Hierdoor wordt de analyse sterker.

Door het selecteren van verschillende personen in de verschillende 'lijnen' binnen het werkveld wordt de validiteit van de gegeven antwoorden op de onderwerpen binnen de interviews vergoot. Verder wordt door gebruik van de 'sneeuwbal methode' de betrouwbaarheid vergroot.

Door het vergroten van de onderzoeksgroep zou de betrouwbaarheid nog verder verbeterd kunnen worden, echter door een kort tijdsbestek is daar in dit onderzoek niet aan toegekomen. Voor vervolgonderzoek zou dit zeer aan te raden zijn.

Literatuurlijst

- Baarda, D. B., Goede, M. P. M. de, Meer-Middelburg, A.G. E. van der (2007). *Interviewen. Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews* (tweede herziene druk). Houten: Wolters-Noordhoff Groningen.
- Baarda, D. B., Goede, M. P. M. de, Teunissen, J., (2000). *Kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfort Kroese.
- Bil, P. De (2005). *Observeren, registreren, rapporteren en interpreteren* (tweede editie). Amsterdam: Uitgeverij Nelissen Soest.
- Bloom, B.S. & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals, by a committee of college and university examiners*. New York: Green Longmans.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Den Haag: Boom Onderwijs.
- Bongaards B., Sas J. (2003). *Praktijkboek leerlingenzorg. Omgaan met zorgleerlingen in de school* (tweede editie). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Brug, J., Assema P. van & Lechner L. (2007). *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering. Een planmatige aanpak* (vijfde editie). Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- Cohen, J. (1992). *A Power Primer*. New York. Verkregen op 16-03-2011 via: www.education.wisc.edu/elpa/academics/syllabi/2006/.../Cohen1992.pdf
- Cotan Documentatie. *Database Cotan beschreven en beoordeelde instrumenten*. Via: www.cotandocumentatie.nl
- Ellis, J. L. (2004). *Statistiek voor de psychologie. Deel 1: Verdeling van een variabele, samenhang tussen twee variabelen*. Amsterdam: Boom.
- Gillijns P. (1993). *Leerlingvolgsysteem*. Tilburg: Zwijsen.
- Gratton, C. & Jones, I. Bewerkt door Tom Robinson (2007). *Onderzoeksmethoden voor sportstudies*. Groningen: Uitgeverij Routledge.
- Kegel, M. (2010). *Adventure Educatie. Iedere jongere heeft talent* (Ongepubliceerd manuscript). Opleiding Sport, Management en Ondernemen: Amsterdam.
- Maste, M. (2010). *Grens Verleggende Activiteiten. Onderzoek naar de bijdrage van de GVA aan de opleidingsdoelen binnen de opleiding tot onderofficier aan de KMS* (Ongepubliceerd manuscript). Opleiding Sporttoerisme en Natuursport, Fontys Sporthogeschool.
- Meer, K. van, Neijenhof, J. van & Bouwens, M. (2001). *Elementaire sociale vaardigheden* (tweede editie). Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.
- NJI (28 februari 2011). *Waarschijnlijk effectieve interventies*. Via: <http://www.nji.nl/eCache/DEF/1/17/922.html>.
- NJI (12 april 2011). *Databank effectieve jeugdinterventies*. Via: <http://www.nji.nl/eCache/DEF/1/07/088.html>.
- Prouty, D., Panicucci, J., Collinson, R. (2007). *Adventure Education. Theory and Applicatons*. Champaign: Human Kinetics.
- Remmerswaal, J. (2006). *Handboek groepsdynamica. Een inleiding op theorie en praktijk* (achtste editie). Soest: Uitgeverij Nelissen.
- Schoel, J. & Maizell, R. S. (2002). *Exploring Islands of Healing. New perspectives on Adventure Based Counseling*. Beverly: J. Weston Walch, Publisher.
- Schoel, J., Prouty, D. & Radcliffe, P. (1988). *Islands of Healing. A guide to Adventure Based Counseling* (tweede editie). Hamilton: Project Adventure, Inc.
- Tieger, P. D. & Barron-Tieger, b. (2003). *Eigen-aardig opvoeden. Met de persoonlijkheid van je kind als uitgangspunt*. Zaltbommel: Uitgeverij Thema.
- Verhoeven, N. (2010). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs* (derde editie). Den Haag : Boom Lemma uitgevers.
- Verhulst, J. (2006). *RET je kind. Opvoeden met gezond verstand*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Yperen, T. van & Veerman, J. W. (2008). *Zicht op effectiviteit. Handboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg*. Delft: Eburon.
- Yperen, T. & Bommel M. Van (2009). *Erkenning interventies, criteria 2009-2010*. Erkeningscommissie (Jeugd)interventies (herzien april 2009). Verkregen op 31 januari 2011, via [http://www.nji.nl/effectieve-interventies/download/Erkenning%20\(jeugd\)interventies%20criteria%202009-2010%20\(update%20april%2009\).pdf](http://www.nji.nl/effectieve-interventies/download/Erkenning%20(jeugd)interventies%20criteria%202009-2010%20(update%20april%2009).pdf)

Bijlagen

Appendix I	Overzicht mogelijke resultaten voor opdrachtgever.
Appendix II	Uitnodigingsbrief interview
Appendix III	Overzicht semigestructureerde vragenlijst per categorie.
Appendix IV	GRABBSS vragenlijsten

Appendix I   Overzicht mogelijke resultaten voor opdrachtgever

Smith, 1972 (Prouty, Panicucci & Collinson, 2007)

- Het potentieel van het individu volledig benutten
- Het ontwikkelen van kennis, vaardigheden, instelling en waardering voor de zinvolle en creatieve besteding van vrije tijd.
- Het promoten van civiele verantwoordelijkheid.
- Het promoten van de ontwikkeling in smaakvolle interesses en waardering.
- Om personen te helpen meer zelfvoorzienend te zijn en veilig te voelen.
- Voorzien in mogelijkheden om het zelfbeeld van personen te verbeteren.
- Het ontwikkelen van bewustwording, waardering, begrip en respect voor onze relatie en verantwoordelijkheid ten opzichte van de natuur.

Darst & Armstrong, 1980 (Prouty, Panicucci & Collinson, 2007)

Persoonlijke voordelen:

- Nieuwe ervaringen, deze geven een kick aan de deelnemer.
- Grensverleggende activiteiten, dit kan helpen bij het overwinnen van angsten, het vergoten van het zelfvertrouwen en betere omgang met uitdagingen en problemen.
- Ontsnappingsmogelijkheden, geeft mogelijkheid uit de moderne drukte te 'ontsnappen'.
- Succesbeleving, goed voor boost in het zelfvertrouwen.
- Kennis (zowel persoonlijk als van de omgeving)
- Fysieke fitheid en kracht, kan helpen bij het opbouwen van karakter en flexibiliteit.

Economische voordelen:

- Minimale financiële investering, voorziet in interessante en prettige activiteiten tegen lage kosten.

Sociaalpsychologische voordelen:

- Socialisatie, een kans om gelijkgezinden te ontmoeten.
- Eenheid, kan zorgen voor samenhang zonder de moderne afleiding (zoals tv, internet en telefoon).
- Samenwerking en vertrouwen, kan zorgen voor betere relaties, respect en medeleven.

Ewert, 1989 (Prouty, Panicucci & Collinson, 2007)

Psychologisch:

- Verbeterd zelfbeeld.
- Groter zelfvertrouwen.
- Betere zelfrealisatie.

Sociologisch:

- Compassie.
- Samenwerking.
- Respect voor anderen.
- Communicatie.

Educatief:

- Verbeterde academische vaardigheden.
- Bewustwording natuur en milieu.
- Probleem oplossing.
- Outdoor vaardigheden.
- Waarde toekenning.

Fysiek:

- Kracht
- Coördinatie.
- Balans.
- Uithoudingsvermogen.

Webb, 1999 (Prouty, Panicucci & Collinson, 2007)

Recreatief:

- Genieten.
- Ontspannen.
- Vermaak.
- Opwindend.

- Afreageren.
- Zelfexpressie.

Vaardigheden:

- Doelen stellen.
- Beslissingen maken.
- Problemen oplossen.
- Verantwoordelijkheid.
- Fysieke ontwikkeling.
- Bewustwording van de natuur.
- Communicatie.
- Leiderschap.

Karakter:

- Onafhankelijkheid.
- Onderlinge afhankelijkheid.
- Persoonlijke effectiviteit.
- Bereidheid om risico's te nemen.
- Tolerantie.
- Respect.
- Vertrouwen.
- Compassie.

Outwardbound.com

- Slechte schoolprestaties.
- Omgaan met woede.
- Uitdagingen aangaan.
- Lage motivatie.
- Gevaarlijk gedrag, zoals experimenteren met drugs of alcohol, weglopen van huis of spijbelen.

Appendix II   Uitnodigingsbrief interview

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is Simon van As en op dit moment ben ik voor de organisatie 'Project Adventure, Adventure Educatie' (onderdeel van 2sur5) bezig een onderzoek te verrichten naar het inzichtelijk maken van de resultaten van de counseling methode die zij bieden (Adventure Based Counseling).

Als student Sportmanagement aan de Haagse Hogeschool ben ik erg geïnteresseerd in de effectiviteit van deze trainingen en dit is de motivatie om dit als afstudeeronderzoek te doen.

Via Bart van der Knaap (eigenaar 2sur5) heb ik uw contactgegevens verkregen. Bart gaf aan dat er gezamenlijk gewerkt wordt aan een aanvraag voor de 'innovatie subsidie' die het mogelijk zou moeten maken de methode op uw onderwijsinstelling in te zetten. Mijn onderzoek heeft hier in zoverre betrekking op dat Project Adventure tijdens de uitvoering van de counseling een wetenschappelijk onderbouwde resultaat meting zou kunnen doen van de methode. Dit is ook voor het ROC aantrekkelijk omdat dit de effectiviteit van de methode kan bewijzen.

In aanloop naar het onderzoek naar de effectiviteit gaat mijn onderzoek in op de vraag wat de 'beste' methode is om de resultaat meting uit te voeren.

Graag zou ik u hierover enkele vragen stellen, deze hebben betrekking op onder andere de volgende zaken:

- Beoordeling van leerlingen om in een zorg-traject te komen.
- Beslissing om klassen trainingen te laten volgen.
- Keuze voor trainingen (en de motivatie van de keuze).
- Welke trainingen aangeboden worden binnen de opleiding.
- Beoordeling (criteria) van de aangeboden trainingen.
- Resultaten die beoogd worden met aangeboden trainingen.

Mijn vraag aan u is of u bereid bent om tot maximaal een uur tijd vrij te maken voor zulk een interview?

Graag verneem ik uw antwoord en dank ik u voor uw tijd en aandacht tot zoverre.

Met vriendelijke groet,

Simon van As

Student Sport & Bewegen (Sportmanagement) Haagse Hogeschool

Appendix III   Overzicht semigestructureerde vragenlijst per categorie

Semigestructureerd interview docenten/begeleiders in onderwijs organisaties:

- Algemene introductie.
- Werkervaring, omschrijving taak.
- Beoordeling van leerlingen om in een zorg-traject te komen.
- Beslissing om klassen trainingen te laten volgen.
- Keuze voor trainingen (en de motivatie van de keuze).
- Welke trainingen aangeboden worden binnen de opleiding.
- Beoordeling (criteria) van de aangeboden trainingen.
- Erkenningen en hoe belangrijk deze zijn voor de organisatie.
- Resultaten die beoogd worden met aangeboden trainingen.
- Omzetten kwalitatieve metingen naar cijfers.
- Verwerking en bijhouden vorderingen van leerlingen.

Semigestructureerd interview pedagogen/ambulant begeleiders in (onderwijs) organisaties:

- Algemene introductie.
- Werkervaring, omschrijving taak.
- Hoe leerlingen in een zorg traject terecht komen?
- Methoden om sociaal-emotionele vaardigheden (SOVA) vast te leggen (zowel kwalitatief als kwantitatief).
- Trainingen op het gebied van SOVA en een eventuele voorkeur voor groepen en/of het individu?
- Keuze voor verschillende trainingen, welke richtlijnen zijn hiervoor? Welke bronnen kunnen worden gebruikt?
- Resultaat metingen van trainingen op de ontwikkeling van SOVA op korte en lange termijn.
- Omzetten van kwalitatieve gegevens naar kwantitatieve

Appendix IV GRABBSS vragenlijst

Alle onderstaande pagina's zijn gescand uit Schoel & Maizell (2002): "Exploring Islands of Healing" en vormen de GRABBSS vragenlijst.

GRABBSS Individual Intake Form: Looking for Assets

GOALS Questions:

- People often ask, "Do you have any goals in life?" What does that mean to you when you are asked that question?
- How do you think participation in this group can help you with goal setting?
- Can you name one goal you have set for yourself this year?
- What do you see yourself doing two years from now (after high school, college, etc.)?
- Do you think setting goals is important?
- How do you go about figuring out a goal and achieving it?

Goal-Setting Skills/Level of Capacity (Lowest to highest)

Understands the meaning of goal setting
1 2 3 4 5 NR

Feels that goals can be attained
1 2 3 4 5 NR

Identifies a realistic entry-level goal
1 2 3 4 5 NR

Identifies a realistic long-term goal
1 2 3 4 5 NR

Is motivated to work on goal setting
1 2 3 4 5 NR

Can identify steps to set goals
1 2 3 4 5 NR

READINESS Questions :

- Why did you ask to join our group?
- Are you looking forward to participating? Why?
- If you felt tired or ill, what would you do on a day you knew the group was meeting?
- Are there problems in your life that you would like to work on?

- Do you like new and different experiences?
- The group meets for ten weeks, one afternoon per week. Can you make a commitment to come to each meeting?
- Is it important to be on time?
- What does the word trust mean to you? Are trusting other people and being trusted important? Why?

Readiness Skills/Level of Capacity (Lowest to highest)

Has some insight into reason for group membership

1 2 3 4 5 NR

Expresses openness to new experiences

1 2 3 4 5 NR

Indicates being able to make commitments

1 2 3 4 5 NR

Understands the idea of accepting

1 2 3 4 5 NR

Expresses a willingness to trust others

1 2 3 4 5 NR

Can articulate an understanding of the importance of trust

1 2 3 4 5 NR

AFFECT Questions:

- What are your feelings about group participation?
- How would you describe your mood most of the time?
- If you trusted people in a group, could you express your thoughts and feelings?
- What does the word confrontation mean to you? Do you think it can be a good thing? Why?
- Can you share with us a place that you like to go where you feel safe and peaceful?

Exploring Islands of Healing

Affective Skills/Level of Capacity (Lowest to highest)

Expresses enthusiasm for participating in the group

1 2 3 4 5 NR

Can identify predominant mood state

1 2 3 4 5 NR

Is open to disclosure under appropriate circumstance

1 2 3 4 5 NR

Is open to feedback if offered in appropriate spirit

1 2 3 4 5 NR

Has developed coping strategies to maintain emotional balance

1 2 3 4 5 NR

BEHAVIOR Questions:

- How would you describe your behavior in groups (school, community, family)?
- When you hear the word behavior, what does it mean to you?
- What behaviors do you feel help you get through your day?
- What behaviors do you feel get in the way of your experiencing success?
- Are you open to suggestions from others about personal change?
- Can people make you do things? How? Why?

Behavioral Skills/Level of Capacity (Lowest to highest)

Provides an accurate perception of behavioral role in groups

1 2 3 4 5 NR

Can identify behaviors that are adaptive

1 2 3 4 5 NR

Can stay on task despite distractions

1 2 3 4 5 NR

Can take responsibility for behavioral choices

1 2 3 4 5 NR

Sees himself as active in initiating action

1 2 3 4 5 NR

BODY Questions:

- Do you feel as if you belong to a particular group?
- Is there any physical accomplishment you are particularly proud of?
- How would you describe yourself in terms of "looks"?
- What do you do to stay fit?
- How would you describe your level of coordination?
- When you feel tired, can you keep on going past the fatigue?
- Have you experimented with drugs or alcohol?

285

Observations of the client under BODY:

- Is the client able to make and maintain eye contact?
- Is the client in an open or defensive body position?
- Is the client able to maintain focus?
- Does he answer questions with connected responses?
- Does the client seem physically fit?
- Does the client seem alert?
- Are there possible issues concerning chemical abuse and/dependency?

Body Skills/Level of Capacity (Lowest to highest)

Is able to talk directly to others

1 2 3 4 5 NR

Maintains an open body position during conversation

1 2 3 4 5 NR

Responds directly to questions and comments

1 2 3 4 5 NR

Appears to be physically fit

1 2 3 4 5 NR

Appears alert and responsive
1 2 3 4 5 NR

Appears to be substance-free
1 2 3 4 5 NR

SETTING Questions:

- How would you describe your school/employment attendance?
- Do you have any interests or hobbies? What are they?
- Do you have a job?
- How do your parents feel about your participation in this group?
- Do you have any trusting relationships in your family?
- Are there any situations in your family that might be causing stress? How are you dealing with them?
- Do you hold any religious beliefs, and if so, how do you practice them?

Setting Skills/Level of Capacity (Lowest to highest)

Appears engaged in school or other activities
1 2 3 4 5 NR

Has interests that indicate an ability to relate to others
1 2 3 4 5 NR

Has a supportive family system
1 2 3 4 5 NR

Has a belief system that will support positive change
1 2 3 4 5 NR

GRABBS Ongoing Individual Assessment Form

ALS

Are choices realistic, meaningful and related?

1 2 3 4 5 NR

Willingness to discuss personal goals and consider suggestions and alternatives?

1 2 3 4 5 NR

Is selection not at another's expense?

1 2 3 4 5 NR

Is for help around goal setting?

1 2 3 4 5 NR

Provides the necessary resources for goal attainment?

1 2 3 4 5 NR

True to goal commitments?

1 2 3 4 5 NR

Committed to helping other individuals with their goal setting?

1 2 3 4 5 NR

Does goal attainment to support another's goal attainment?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Goals:** _____

READINESS

Overcomes frustration?

1 2 3 4 5 NR

Finishes what he starts?

1 2 3 4 5 NR

Puts his thoughts and feelings into words?

1 2 3 4 5 NR

Accepts differences between himself and within others?

1 2 3 4 5 NR

Makes emotional contact with other group members?

1 2 3 4 5 NR

Is willing to listen and respond to feedback?

1 2 3 4 5 NR

Understands the difference between intelligent and foolish risk taking?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Readiness:** _____

287

AFFECT

Demonstrates confidence?

1 2 3 4 5 NR

Expresses his feelings?

1 2 3 4 5 NR

Avoids copying other group members' emotional states?

1 2 3 4 5 NR

Can have fun and play?

1 2 3 4 5 NR

Can discriminate between feedback and the person who is offering it?

1 2 3 4 5 NR

Makes "I" statements when sharing feelings?

1 2 3 4 5 NR

Is honest in sharing feelings?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates the capacity for compassion?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates the capacity for empathy?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates the capacity for altruism?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Affect**: _____

BEHAVIOR

Positively participates in group activities?

1 2 3 4 5 NR

Exhibits energy?

1 2 3 4 5 NR

Positively participates in Briefing and Debriefing?

1 2 3 4 5 NR

Is cooperative with facilitators?

1 2 3 4 5 NR

Is cooperative with participants?

1 2 3 4 5 NR

Recovers quickly from failure?

1 2 3 4 5 NR

Learns from mistakes?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates responsible behavior?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates self-control?

1 2 3 4 5 NR

Takes on a leadership role?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates a willingness to teach?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Behavior**: _____

BODY

Has chronic health issues that interferes with participation?

1 2 3 4 5 NR

Adequate self-care is evident?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates alertness?

1 2 3 4 5 NR

Makes eye contact?

1 2 3 4 5 NR

Is physically fit?

1 2 3 4 5 NR

Has physical stamina?

1 2 3 4 5 NR

Appears well nourished?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates appropriate physical contact?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates comfort with his body?

1 2 3 4 5 NR

Demonstrates acceptance of his level of physical competence?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Body**: _____

SETTING

Adequately clothed?

1 2 3 4 5 NR

Has friends in the group?

1 2 3 4 5 NR

Attends school on a regular basis?

1 2 3 4 5 NR

Parent(s) or guardian(s) supportive of his participation?

1 2 3 4 5 NR

Has outside interests and hobbies?

1 2 3 4 5 NR

Feels comfortable with the group?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Setting**:

289

STAGE OF DEVELOPMENT

Is the group:

Forming?

1 2 3 4 5 NR

Storming?

1 2 3 4 5 NR

Norming?

1 2 3 4 5 NR

Transforming?

1 2 3 4 5 NR

Where is the group on the control-to-empowerment scale?

1 2 3 4 5 NR

GRABBSS Ongoing Group Assessment Form: Looking for Assets

GOALS Questions About the Group/Level of Capacity (Lowest to highest)

Does the group demonstrate knowledge of the process of goal setting?

1 2 3 4 5 NR*

Does the group demonstrate an ability to make commitments to goal setting

1 2 3 4 5 NR

Does the group support individual goals?

1 2 3 4 5 NR

Do members understand the goals of the group?

1 2 3 4 5 NR

Does the group refine their goals based on activity-based experience?

1 2 3 4 5 NR

Does the group reject negative goals?

1 2 3 4 5 NR

Does the group build on previous successes?

1 2 3 4 5 NR

Can the group self-initiate goals?

1 2 3 4 5 NR

Are goals completed?

1 2 3 4 5 NR

Is goal setting discussed during briefing?

1 2 3 4 5 NR

Is the Full Value Contract being practiced?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under Goals: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

READINESS Questions About the Group/Level of Capacity (Lowest to highest)

Do group members arrive on time?

1 2 3 4 5 NR

Do group members attend on a regular basis?

1 2 3 4 5 NR

Is the group properly dressed to participate?

1 2 3 4 5 NR

Is the group capable of insuring physical safety?

1 2 3 4 5 NR

Is there an understanding of the task?

1 2 3 4 5 NR

Is there a skill level equal to the task?

1 2 3 4 5 NR

Can the group push through their frustration?

1 2 3 4 5 NR

Is the group capable of organization and self-discipline?

1 2 3 4 5 NR

Can group members play without feeling foolish?

1 2 3 4 5 NR

Do group members make and keep commitments?

1 2 3 4 5 NR

Can metaphor and other connections be introduced?

1 2 3 4 5 NR

Can the group co-create metaphors?

1 2 3 4 5 NR

Can the group make good connections between activity and group process during the debrief?

1 2 3 4 5 NR

Can members make connections between in-group learnings with out-of-group experiences?

1 2 3 4 5 NR

* NR = not rated.

Exploring Islands of Healing

Does the group hear and respond positively to feedback?

1 2 3 4 5 NR

Is the group accepting of differences?

1 2 3 4 5 NR

Is Full Value being practiced?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Readiness:** _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

AFFECT Questions About the Group/Level of Capacity (Lowest to highest)

What is the trust level (safety and boundaries)?

1 2 3 4 5 NR

Is there listening to the perceptions of others?

1 2 3 4 5 NR

Can the group have fun together?

1 2 3 4 5 NR

Is the group enthusiastic?

1 2 3 4 5 NR

Where is the group on a lethargic-to-charged spectrum?

1 2 3 4 5 NR

Is there an understanding of core feelings?

1 2 3 4 5 NR

Do group members reach out to each other?

1 2 3 4 5 NR

Can the group let go and move on?

1 2 3 4 5 NR

Is there sharing and openness?

1 2 3 4 5 NR

Can feelings be expressed without devaluing others?

1 2 3 4 5 NR

Are emotional boundaries respected?

1 2 3 4 5 NR

Is there a feeling of group identity?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Affect:** _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

**BEHAVIOR Questions About the Group/
Level of Capacity (Lowest to highest)**

Does the group participate in activities?
1 2 3 4 5 NR

Does the group participate in briefing?
1 2 3 4 5 NR

Does the group participate in debriefing?
1 2 3 4 5 NR

Does the group stay on task?
1 2 3 4 5 NR

Does the group work together?
1 2 3 4 5 NR

Do group members demonstrate leadership?
1 2 3 4 5 NR

Does the group recover quickly from failure?
1 2 3 4 5 NR

Does the group demonstrate autonomy from
facilitators?
1 2 3 4 5 NR

Does the group demonstrate responsible behavior?
1 2 3 4 5 NR

Do group members avoid inappropriate acting
out (working through of deeper behaviors)?
1 2 3 4 5 NR

Are group members able to focus rather than
act out?
1 2 3 4 5 NR

Can group members take risks?
1 2 3 4 5 NR

Can apparent negatives be turned into strengths?
1 2 3 4 5 NR

Are there behavioral scripts in play?
1 2 3 4 5 NR

Is there willingness to teach others?
1 2 3 4 5 NR

Can group members identify contributing and
noncontributing behaviors?
1 2 3 4 5 NR

Can group members help one another in a
valuing way?
1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Behavior:** _____

BODY Questions About the Group/Level of Capacity (Lowest to highest)

Is the group capable of physically supporting each other?

1 2 3 4 5 NR

Is medication or drug involvement having an impact on group performance?

1 2 3 4 5 NR

Are strength, endurance and overall health factors impacting the group?

1 2 3 4 5 NR

Does the group link participation in the group with physical well-being?

1 2 3 4 5 NR

Does the group link participation in the group with emotional well-being?

1 2 3 4 5 NR

Is interest evidenced through body language?

1 2 3 4 5 NR

Is the group able to push past fatigue?

1 2 3 4 5 NR

Are there physical or emotional abuse factors that are brought to the group?

1 2 3 4 5 NR

Is the group sensitive to and supportive of individual physical constraints?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Body**: _____

SETTING Questions About the Group/Level of Capacity (Lowest to highest)

Are the physical surroundings having an impact on the group?

1 2 3 4 5 NR

Are appropriate resources available to complete the activity?

1 2 3 4 5 NR

Is the group prepared for the weather?

1 2 3 4 5 NR

Do we have the time to complete the task?

1 2 3 4 5 NR

Are outside group systemic issues (family, community, other groups) having an impact on group functioning?

1 2 3 4 5 NR

Is the group able to assess the impact of family behaviors on their in-group behavior?

1 2 3 4 5 NR

Is the group able to assess the impact of other systems on their in-group behavior?

1 2 3 4 5 NR

Do members demonstrate an appreciation of the similarities and differences within the group?

1 2 3 4 5 NR

Are diversity issues impacting group performance?

1 2 3 4 5 NR

Thoughts under **Setting**: _____

STAGE OF DEVELOPMENT Questions
About the Group/Level of capacity (Lowest to highest)

Where are we on the Control-to-Empowerment scale?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Are we:

- ☐ Forming?
- ☐ Norming?
- ☐ Storming?
- ☐ Reforming?
- ☐ Transforming
- ☐ (Terminating)?

Thoughts under **Stage of development:** _____

---

* NR = not rated.

Exploring Islands of Healing